

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

י"א תמוז התש"פ
שנה ה'

פרשת חקת-בלק

גיליון 343

זמני השבת

7:37	פג המנחה:
9:05	הדלקת הנרות:
9:20	שקיעת החמה:
10:29	לילה:
10:33	לילה דר"ת:
3:38	עלות השחר:
4:50	נץ החמה:
8:57 - 8:21	סוף"ז ק"ש:
9:55	סוף"ז תפילה מעלות:
10:19	סוף"ז תפילה מהנץ:
1:05	חצות:
9:19	שקיעת החמה:
10:33	מוצש"ק להגאונים:
10:41	מוצש"ק לר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד'ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivreiichaim@gmail.com

נדבת

חפסת גליון ופצתו

לעי"נ
האשה החשובה
והכבודה מרת יהודית
חנה מקסוול ע"ה בת
הר"ר שלמה וויט צ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

זאת חוקת התורה

על הפסוק "זאת התורה אדם כי ימות באהל" דרשו חכמים שאין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה. כך כתב הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (ג.יב-ג): "אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא ייתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה."

בברנוביץ' הקים רבי אלחנן וסרמן, מגדולי ישראל בליטא שלפני השואה, ישיבה לבחורים שנפשם חשקה בלימוד התורה בעיון. המצב הכספי בישיבה היה גרוע עד מאוד ולא אחת ולא שתיים היה רבי אלחנן יוצא להתדפק על זלתי נדיבים שירימו תרומות כסף למען מחייתם של הבחורים. באחת הפעמים אף יצא לארה"ב כדי להתרים את היהודים המקומיים למען הישיבה, בשעותיו על האונייה פרצה המלחמה העולמית השנייה. מקורביו הפצירו בו להישאר בארה"ב ולא לסכן את חייו. אבל רבי אלחנן הודיע שקברניט לא נוטש את הספינה ושב לליטא. נעקד על קידוש ה' ב"א תמוז תש"א (יום שישי היארצייט).

מסופר כי רבי אלחנן וסרמן הגיע אל ביתו של הגביר הנודע ר' שרגא פייבל פרנק להתרימו למען הישיבה. מכיון שהיה זה יום גשום, חשש רבי אלחנן ללכלך במגפיו הברוציות את ביתו של הגביר המרוכז בשטיחים נאים ולכן החליט להיכנס מהדלת האחורית, כניסת המטבח, שם הרצפה הינה רגילה וניתן לנקות עם מים בלא קושי רב. הגביר שפתח את הדלת נחרד לראות את ראש הישיבה עומד שם ופשוט פרץ בבכי. הוא לא הסביר לרבי אלחנן מדוע הוא בוכה. תחת זאת בקול נשנק ביקש בהכנעה: "אני מבקש בכל לשון של בקשה שראש הישיבה ייסוב על עקביו. יחזור לכניסה הראשית ומשם אכניסו בכבוד גדול לסלון הבית". למראה פניו המהססות של רבי אלחנן שחם על הלכלוך, הבהיר הגביר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: עם המגפיים!

רבי אלחנן סב על עקביו, שב לדלת הכניסה הראשית, שם עמד ר' שרגא פייבל מאחורי הדלת ומשאך נשמעה נקישתו של ראש הישיבה, פתח בפניו בהדרת כבוד את הטרקלין. לאחר שראש הישיבה התיישב על מקומו, מעילו הספוג במים נטף על הספות, מגפיו הכתימו את השטיחים וכולו נבוך מהמעמד. התיישב ר' שרגא פייבל והחל להסביר: "רבי, ידוע לך ששלוש בנות לי. לא זכיתי לבנים שילמדו תורה, אבל רצוני עז ששלוש בנותיי תשאפנה להתחתן עם בעל תלמיד חכם שממית עצמו באהלה של תורה. אלא שחיי תורה - באים מתוך הדחק, והן חיות כנסיכות בארמוני. השתדלתי כל ימי להחזיר בהן שהדבר החשוב ביותר בעולם הינו תורה. למענו שווה לעשות הכל, גם אם הדבר כרוך בדחקות. שכן כל הון שבעולם לא ישווה ללימוד התורה". הגביר נעצר ושאף אוויר, "רבי, כשנכנסתם היום דרך דלת המטבח האחורית - חינוך בנותיי עמד בסכנה!"

"אם חלילה הן רואות את הרבי נכנס מזלת המטבח כדי לא ללכלך את השטיחים", המשיך העשיר בדבריו, "הן היו מסיקות בטעות שכבוד התורה לא עולה בערכו על שטיח יקר... כל החינוך שלי לא יתמודד עם חוויה אחת של רגע כזה. לכן דרשתי במפגיע שתיכנסו עם מגפיים מלוכלכות ומעיל נוסף מים. כדאי הוא הלכלוך והנוק הכספי שיצא מזה", סיים הגביר כשעיניו נוצצות, "אם בנותיי יפנימו שאין חשוב יותר מתורתנו הקדושה וכבודה!" זכה ר' שרגא פייבל פרנק ושניים מחתניו היו מגדולי ישראל. רבי איסר זלמן מלצר ורבי משה מרדכי אפשטיין.

ואם בתורה וברבי איסר זלמן מלצר עסקינן, שמעו סיפור נוסף על תורה ודרכיה. בוולוז'ין היה בחור בשם יענק'לה, שואב-מים כבן שבע עשרה. הוא היה נכנס מדי פעם לאולם הגדול של הישיבה, והיה יושב שם מאחורה. כולם ידעו שהוא ממש לא יודע כלום. אפילו אל"ף-בי"ת לא למד...

יום אחד פונה יענק'לה לקבוצה של בחורים בבית המדרש ואומר להם: 'תשמעו, רבותי, אתמול קיבלתי מכתב מהשלטונות שעומדים לגייס אותי לצבא רוסיה. ופעם שמעתי בישיבה שיכל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות ג, ה). אז חשבתי שבמקום להיות חייל של הצאר אני רוצה להיות חייל של הקב"ה, והיום בבוקר החלטתי לקבל עלי עול תורה. אבל אני זקוק לעזרה. האם יש כאן מישהו שמוכן ללמד אותי אל"ף-בי"ת, ואחר כך חומש משנה וגמרא?". התלמידים הביטו זה בזה במבוכה מלווה בחיוך קל. הם היו 'גדולי עולם' אשר הקדישו את כל זמנם ללימוד גמרא וראשונים. מי מוכן להפסיק מלימודו וללמד עם הארץ אל"ף-בי"ת?

ניגש שואב המים לר' איסר זלמן מלצר, עילוי צעיר שכבר נחשב בין גדולי התלמידים. אמר לו ר' איסר זלמן: "בסדר, 'בין הזמנים'. בחול המועד סוכות יהיה לי קצת זמן ללמד אותך". "בחול המועד סוכות?", הזדעק יענק'לה, "אני רוצה היום! היום קיבלתי על עצמי עול תורה!". מאוכזב עזב יענק'לה את הישיבה. והאמת היא שהבחורים ור' איסר זלמן הרגישו לא טוב עם עצמם. אבל מה אפשר לעשות... למי יש זמן ללמד את יענק'לה אל"ף-בי"ת?

כ-35 שנה אחר כך, בשנת תרפ"ה, עלה ר' איסר זלמן מלצר לירושלים עיר הקודש, ונתמנה לראש ישיבת 'עץ חיים'. הוא היה אז גאון מפורסם, וכל גדולי ירושלים באו להקביל את פניו. התעניין ר' איסר זלמן לדעת מי כאן הגאון הכי גדול? ענו לו חכמי ירושלים: "דעו לכם, רבינו, שמלבד תלמידי חכמים מפורסמים יש בירושלים גם גאונים נסתרים. והאמת היא שיש כאן גאון עצום ונורא, נבא אל הכלים, מתפרנס בדוחק מעסק צדדי, והוא יושב בבית המדרש יומם ולילה. ביקש ר' איסר זלמן לראות את התלמיד חכם הלזה ולקבל את פניו. הלך ר' איסר זלמן למקום שאמר לו, ואת מי הוא מוצא שם? את יענק'לה ידידו, שואב המים מוולוז'ין!

ומשהחל לשאת ולתת עמו בדברי תורה, הבין ר' איסר זלמן שהגאון הנסתר הזה, ר' יענק'ל, עולה עליו עשרת מונים...

תחילת פרשת העקידה ע"ד הקיטרוג בשעת הסעודה]. כדי שנקדים רפואה למכה בבחי' אשר תברך קודם אשר תאור.

ואגרושנו מן הארץ:

קאי על א"י כי בזמן שבני ישראל שרויין על אדמתם גם אוה"ע בדרגה יותר גדולה, והראיה מביהמ"ק כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים, ואנו מתפללים ג' פעמים בכל יום יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך, ורשעים הללו לא רצו להתעלות בקדושה כלל, וחששו שאם בני ילכו לא"י גם הם יתעלו, ומובן בזה למה חשש בלק מפני בני"י אף שאסור לבני"י לצור את מזאב, ולפי הנ"ל מובן היטיב.

וקסמים בלדים:

כרש"י מבואר שלקחו עמהם סימן אם בלעם יסכים לבוא עמהן תיכף ומיד אזי סימן הוא שכדאי לילך עמו, ואם לאו לא ילכו עמו, וצריך ביאור וכי זה סימן הלא יכול להיות שבלעם אינו יכול לבוא מיד מחמת טירדות וכדומה, ולמה זה יהיה סימן, וי"ל הענין הוא שבלעם היה צריך ללחום עם בני ישראל זה לעומת זה דהיינו במה שהם קדושים צריך הוא להיות גדול בקליפה, וידוע ישאל עזין שבאומות, וכמאמר יהודא בן תימא הווי עז כנמר [לא כ' עז ככלב אף שהכלב עזין שבחיות, אלא הכלב עז בינו לבין חבריו, ובני ישראל אינם עזין בינם לבין עצמן שעל זה נאמר עז פנים לגיהנום, אלא עזין שאינם מתפעלים משונאי הדת המלעיגים עליהם]. וזה נקרא עזות דקדושה ולעומת זה היה נצרך עזות דטומאה, ולכן רצו לראות עם בלעם יש לו עזות דחוצפה והזריות כמו בני ישראל שהן עם כלביא יקום, ועם לא ילך עמהם תיכף ומיד ה"ז סימן שאין בו אותו כח.

והוא רוכב על אתונו ושני נעריו עמו:

בלעם לקח שני נעריו ולהבדיל גם אברהם אבינו לקח שני נעריו עמו, וכתב הסידור שה"י שיש רמז בזה, נער ר"ת נפש עין רוח, כי מידת בלעם היה נפש רחבה ועין רעה ורוח גבוה, אמנם אברהם אבינו לקח עמו תמיד נפש שפלה עין טובה ורוח נמוכה.

נאום גבר שתום העין:

כרש"י כתב שלא היה לו עין רק היה נקב שם. שמעתי פעם סיפור נורא, בא' ממחנות ההשמדה של העמלקים הנאצים ימש"ו נמצא פקיד א' רשע ואכזרי עד אין לשער, ועין א' היתה עשויה זכוכית, אבל זה היתה עין תותבת מוצלחת שאי אפשר היה להכיר בינו לעין הטוב, פעם החליט להתבדח על חשבון היהודים קרה ליהודי א' ואמר לו "אם אתה מגיד לי איזה עין הוא העין זכוכית אזי אני נותן לך חופש, ואם לאו אני הורג אותך על אתר", היהודי היה פיקח והתבונן מעט והצביע על העין השמאלית ואמר "זוהי העין תותבת", השיב לו הפקיד איך אתה יודע? הלא אף אחד אינו מכיר, השיב לו היהודי "מפני שראיתי שהעין האמיתי הוא מלא אכזריות ושנאה, והעין תותבת היתה לו צורה אנושי, אותו הדבר היה עם בלעם העין שלא ראה שפיר חזי כנ"ל.

אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה':

כתב רש"י למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים, וקשה הלא מציינו במשנה אבות שר' יוסי בן קסמא גם כן אמר אם אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם איני דר אלא במקום תורה, ואין זה גנאי לומר כן, ולמה כשאמר בלעם כן אנו אומרים שזה סימן לבעל תאוה, ותי' בתורה תמימה שאצל ר' יוסי בן קסמא הציעו לו כסף וזהב על כן השיב שאינו רוצה הכסף וזהב

קריאת פרשת בלק: איתא בסה"ק דברי מנחם להרצ"י ר' מענדלי מזימנינו ז"ל שבאמת ברכותיו של בלעם הרשע היו מהשפה לחוץ ובלבו היה שנאה גדולה לבני ישראל, וידוע שברכות צריכים לומר מעומק הלב, כמו שאומרים הכהנים לברך את עמו ישראל באהבה, וא"כ למה כתב התורה ברכותיו ואנו קורין אותו בתורה אם הברכות לא נאמרו בכונת הלב כראוי, ותי' שבכל שנה בשעה שקורין ושומעין הפסוקים של הברכות צריך להשים לבו ונפשו לכוין שהברכות יחולו על בני ישראל השומעים את קריאת התורה, ועי"ז מחדשין חיות של קדושה בהברכות, וז"ל כ' דזה היתה כונת בלעם אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב, שבלעם הבין שהברכות שלו אינם שוין כלל, אבל אראנו בעתיד שבני"י יקראו בתורה הדיבורים והם יעשו מזה ברכות לבני ישראל, ובזה יבואר הגמ' סנהדרין ק"ב. דכל הברכות של בלעם חזרו לקללות חוץ ממה טובו אהליך יעקב, דהיינו שמצד ברכתו של בלעם כולם חזרו לקללות שזה באמת היה כוונתו, רק ע"י הכח של אהלי יעקב דהיינו בתי מדרשות שקורין בתורה ומכונים לברכה, ממילא ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה.

בפרשת בלק אין הפסקה אחת לא פרשה פתוחה ולא פרשה סתומה, והספץ חייס הסביר הטעם, כי בלעם היה לו כוחות רוחניית גדולים ומ"מ היה אדם שפל ונבזה, ומה היתה סיבת ירידתו, אלא דמצינו במשה רבינו שרש"י בריש ויקרא כתב העם של הפרשיות כדי להתבונן בין פרשה לפרשה, דהיינו שהיה מתבונן בגדלות הבורא ובשפלות עצמו, אמנם מי שאינו מתבונן ואינו עושה חשבון הנפש, אזי השכחה גוברת וחושבים אני ואפסי עוד, כמבואר ברש"י עה"פ בלק בן ציפור מלך מואב שלח אלי, אעפ"י שאיני חשוב בעיניך חשוב אני בעיני בלק, דהיינו שידע שאצל הקב"ה אינו כלום, אעפ"י כ' החזיק עצמו כחשוב בזה שבלק מחשיב אותו, ולבסוף מה נעשה, שאמר לו בלק אמרתי כבד אכבדך והנה מנעך ה' מכבוד, לכן בפרשה זו אין הפסקה אחת להורות שזה היה סיבת ירידתו, שחי בלי התבוננות.

וירא בלק בן ציפור:

איתא במדכ"ס שציפור היה בן מואב בן לוט והיה בן שלש מאות שנה, ובנו היה עגלון אבי רות המואביה, [וכן מבואר בסוטה מ"ז עיי"ש]. וכתב צספר סומט אנך [מהחיד"א] שלכך אמר בלק לכה ארה "לי" את העם הזה, דהיה לו לומר ארה את העם, אלא ידע שממנו צריך צאת רות שהיא היתה אם המלכה וממנה יצאה מלכות בית דוד ומשיח בן דוד, ובלק מרוב רשתו שלא רצה שיהיה מלוכה לבני ישראל אמר ארה לי אני מסכים לקבל קללה על עצמי שלא יצא ממני רות וממילא לא יהיה מלוכה לבני ישראל, ומזה אנו רואים עד היכן הגיע רשתו של בלק

כי וידעת' את אשר תברך מבורך ואת אשר תאור יואר:

לכאורה למה היה לו להקדים ענין הברכה הלא לא רצה שבלעם יברך, וכ' צספר פניס מלירות לפי מה שמבואר בחז"ל שבלעם היה בנו או בן בנו של לבן, והיה בו ניצוץ של לבן, וחשש בלק שמא לא ירצה בלעם לקלל את ישראל דהא לבן בירך את רבקה אחותינו את היי לאלפי רבבה, לכן אמר לו אעפ"י את אשר תברך מבורך שכבר ברכת את בני ישראל מ"מ הקללה שלך תגביר על הברכה ותוכל לקלל אותם, אבל זה היה טעותו כי ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו והקב"ה הקדים הרפואה למכה שברכת לבן קדמה לקללת בלעם ממילא לא היה להם שום תוקף.

וי"ל דמטעם זה מברכין את הכלה בברכת לבן אחותינו כדי שאח"כ לא ישלטו המקטריגים בשעת הסעודה [עי' רש"י

אלא משמע שאי הידיעה היא עצמה חטא, כל אחד צריך לדעת תפקידו, בלעם שהיה נביא היה צריך לדעת מהו רצון הבורא, ורב של קהילה צריך לדעת מצבו של כל בני קהילתו ולעשות עבורם.

זאת חוקת התורה:

מקשים המפרשים למה לא כתיב זאת חוקת "הפרה" דהא כאן מדבר בענין פרה אדומה, ותי' דידוע הטעם שקורים לסעודה שלישית בשבת בשם "שלוש סעודות", כי לקיים מצות עונג שבת קשה כי באמת האדם אוכל לשובע נפשו למלאות תאוותו, ואיך שייך לומר שהוא אוכל לכבוד שבת קודש, אמנם מי שאכל סעודת צהרים ואח"כ אוכל סעודה שלישית, כגון בימי החורף שאינו רעב בכלל, ואעפ"כ אוכל לקיים המצוה, בזה מראה שהאכילה היא לכבוד שבת ואגלאי מילתא למפרע שכל הסעודות היו לכבוד שבת, ולכן נקרא בשם שלש סעודות, שעי' אפשר לראות כונתו בכל השלש סעודות, וכן הוא בפרה אדומה שהוא חוק בלי שום טעם, ובפרט שהוא היפוך השכל מטהר טמאים ומטמא טהורים, ואם האדם מקיים מצוה זו כראוי, הוא מראה שכל התורה כולו היא עושה מחמת שכן רצון השי"ת ולא משום שהוא מבין ויודע לפי קט שכלו, לכן כתיב זאת חוקת "התורה" שעל ידי חוק זה נתברר כל התורה כולו.

ויקחו אליך פרה אדומה:

פכטיי "אליך" לעולם היא נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר, ויש להבין מהו הענין שנקרא על שמו של משה, וי"ל עפ"י דאיתא **זכתי** הארז"ל שמי שאינו יודע לכוין הכונות והשמות שיש בכל ברכה ובשעת קיום המצוה, אשר יש בהם סודות עד אין מספר, יחשוב בלבו שיהיה חשוב כאילו כיון כל הכונות שכינוי אנשי כנסת הגדולה וחכמינו ז"ל, והנה פרה אדומה הוא חוק ולא נודע הטעם רק למשה רבינו, כמאמרו"ל לך אני מגלה טעם פרה, לכן כשעשאו הפרה לא היו יכולים לכוין כל הכונות כי לא ידעו כונת המצוה, לכן היו צריכים לחשוב יהי רצון שיהא כאילו קיימנו אותנו בכל הכונות שכיוון משה רבינו ע"ה בשעת עשייתו, לכן נקראו כל הפרטות על שם משה רבינו.

ונתן עליו מים חיים:

כתבו הספס"ק שיש בזה לימוד גדול לכל אדם שאף שהפרה נשרף דהיינו שקדושתו כבר נשרף והלך לו, עכ"ז לעולם יכול לחזור בו ע"י כח התורה אשר המאור שבה מחזירו למוטב, וע"י נתינת מים חיים דהיינו התורה אל העפר נתקדש שוב פעם, וזה הענין שהניחו שליש מאפר הפרה למשמרת ולא השתמשו בו כמבואר ברש"י, שכמו שהניחו צנצנת מן להראות לדורות שהקב"ה הוא המכין מזון לכל אשר ברא, כמו כן האפר פרה הוא סימן שהקב"ה תמיד ימינו פשוטה לקבל שבים ולטהר אותם הבאים לטהר.

ונתתם אותה אל אלעזר הכהן:

ואמרינן בגמ' זר שוחט ואלעזר רואה, ותמוה למה נשתנה שחיטה זו מכל שחיטות האמורות בתורה שאין חיוב שיהיה עוד אחר עומד שם, וצכספר גלילי זכז תי' ע"פ שיטת הגה"ק ר"ס בפ"ק דחולין שמקשה איך נאמן השוחט הרי יש חזקת איסור לכל בהמה מחמת איסור אבר מן החי שבו ובמקום שהחזקת האיסור אין עד אחד נאמן, ותי' הפנ"י שאחרי השחיטה איתרע חזקת איסור אבר מן החי כיון שהוא מת

שרצו ליתן לו, אבל אצל בלעם לא הציעו לו שום ממון רק בלב אמר לו כבוד אכבדך שיתן לו כבוד, ובלעם בעצמו השיב אם יתן לי כסף וזהב, שהיה לו להשיב אפילו אם יתן לי כבוד איני רוצה לעבור פי ה', וכיון שהשיב כסף וזהב שאינו ממין ההצעה, סימן הוא שאצלו כבוד הוא רק כסף וזהב ולא רק כסף וזהב שלו אלא מלא ביתו, סימן זה שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים.

ותאמר בלעם מה עשית לי לך כי הכיתני זה שלש רגלים:

ופרש"י שהיה צריך לכתוב שלש פעמים רק רמז לו שהוא רוצה לעקור אומה החוגגת שלש רגלים, לכאורה קשה למה הזכיר כאן דוקא הזכות של שלש רגלים, ותי' הספ"ק ר' דוד **צו האלמו"ר מקאלק ז"ל** שבלעם חשב שהוא יודע לכוין השעה שהקב"ה כועס כמ"ש קל זועם בכל יום, ובאותו רגע רצה לומר כלם, אמנם מקידוש החודש אנו רואים שיש כח ביד זקני ישראל לקבוע כל הזמנים, והם למעלה מן הזמן, וכשהם קובעים החודש אז נעשה המציאות [כידוע דברי הירושלמי לגבי בתוליה חוזרין דכתיב לקל גומר עלי], וממילא אף שיש רגע שהקב"ה זועם אבל בלעם לא ידע שביד חכמי ישראל לשנות הזמן, לכן רמז לו האתון ענין שלש רגלים שהזמנים נקבעו על ידי חכמי ישראל ולא יצליח בלעם לכוין הזמן שרצה לכוין.

ויפתח ה' את פי האתון:

רבים מקשים למה עשה הקב"ה נס גדול כזה שבהמה יתחיל לדבר כאחד האדם, וצרכות הר"ן כתב שלכך היה משה כבוד פה וכבוד לשון שלא יאמרו הבריות שמשה הצליח לשכנע את בני ישראל על ידי דרשות גדולות וכדומה, והנה הגוים חשבו שכוחו של משה שהוא בעל דרשן, לכן שלחו את בלעם שכוחו בפיו והיה ג"כ בעל דרשן לחרף ולגדף בליצנות, לכן הראה לו הקב"ה שגם אתון יכול להיות בעל דרשן ונואם טוב ואין זה קובע כלל, רק העיקר הם דברים היוצאים מן הלב כנכסיהם אל הלב וזה היה כוחו של משה רבינו.

מה טובו אוהליך יעקב:

איתא צכטיי ראה שאין פתחיהן מכונות זו כנגד זו, דהיינו שהם מתנהגים בצניעות ואינם רואים מה נעשה אצל אחרים, וספ"ק הר"ר צרוך ממעצמו ז"ל היה אומר שהקב"ה אמר לישראל פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתחו כפתח של אולם, שהקב"ה מתנה עמנו במידת החסד והרחמים שאם יש רק פתח קטן מצדינו הוא משפיע הרבה יותר ממה שאנו עושים, שבאמת היה צריך להיות הכל לפי חשבון לפי התשובה שעושים כך הקב"ה ישפיע, אבל הקב"ה אינו עושה כן, ולכן בלעם ראה מעשי בני ישראל שלא היה כל כך כפי רצון הבורא, לכן חשב שלא מגיע להם השפעות טובות, ורצה לקללם, אמנם אח"כ ראה "שאיין פתחיהן מכונות" פי' הפתח של בני ישראל הוא פתח קטן כחודו של מחט, והפתח של הקב"ה הוא גדול מאוד ואין מכויין זה כנגד זה, ממילא אף אם ישראל עושים קצת הקב"ה משפיע להם מלא חפניים ברכות, לכן לא היה יכול לקללם.

חטאתי כי לא ידעתי:

רבינו הקדוש צעל הדברי מייס שאל פעם רב אחד מדוע אין הוא מתעניין בגורלו המר של איש פלוני הדר בעירו, ענה הרב לא ידעתי כלל מצבו הרע, השיב לו הרבי בלעם אמר "חטאתי כי לא ידעתי" ולכאורה קשה אם לא ידע במה חטא,

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין נייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזנביץ זצ"ל

מסיני עהור כלל ישראל, אבל י"ל שמבואר בחוה"ל שער בחינה וצמגוד מיטרים פרשת ויקהל שהמספר לשה"ר מקבל עבירות של מי שמספרים עליו ולכן כשדיבר מרים של משה קיבלה החטא של למה הרעותה ולא יכלה ליכנס לא"י ומשה היה יכול ליכנס לא"י ורק מחמת מי המריבה לא נכנס ודפח"ח

שמעו נא המורים:

כתב צ"ש המורים לשון יוני שוטים שמורים את מוריהם, לכאורה קשה למה דיבר משה רבינו דוקא בלשון יוני, ואולי י"ל שבשעה שדיבר בכעס לא רצה לדבר בלשון הקודש לכן שינה לשונו, אבל לפי"ז היה צריך לדבר הכל בלשון יוני, ותי' סצ מקוטנא ז"ל שבעניני קדושה אנו רואים שהדורות הולכים ומתעטים, וכמאמר חז"ל בכמה מקומות אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם אם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים, משא"כ אצל הנכרים הדורות האחרונות יודעים הרבה יותר מדורות הראשונות, והולכים ומתרבים בידיעות, ובפרט בחכמת יונית, והנה הם רצו לומר למשה רבינו דיעות, לכן אמר להם משה רבינו שמעו נא המורים לשון יוני דהיינו שזה שיטה יונית שהקטנים אומרים דיעות להזקנים, אצל בני ישראל אין אומרים דיעות להזקנים שיודעים יותר, ומיושב למה אמר דוקא בלשון יוני.

וישמע הכנעני וגו':

וכתב צ"ש שבאמת היה זה עמלק ושינה את לשונו לדבר בלשון כנעני כדי שיהיו ישראל מתפללים לה' לתת הכנענים בידם ובאמת הם אינם כנענים רק עמלקים, כיון שראו ישראל שלבושיהם כעמלקים ולשונם כנענים לא ידעו מה להתפלל ואמרו סתם אם נתון תתן את העם הזה, וקשה למה קראן התורה בשם כנענים אם היו עמלקים, אלא מכאן אמר הגס"ק מצעלזא ז"ל יש ראייה שאם מדבר בלשון העמים ובסגנונם, ממילא נעשה כמוהו, כי הדיבור מראה על מהות האדם כי מדברים בלשון נקיה סימן הוא שהנפש נקי, וכיון שהם דיברו בלשון כנעני ממילא נעשו במהותם כמו הכנענים.

עכשיו, ולכן לא בעיני שני עדים, א"כ זה ניחא בכל השחיתות אבל בפרה אדומה שצריך לטהר טמאים שיש להאדם חזקת טומאה עד שמזין אפר פרה עליו א"כ האיך השוחט נאמן במקום שצריך להתיר חזקת טומאה, לכן שפיר צריכים עוד אדם שרואה השחיטה כדי שיהיו שני עדים להתיר החזקה.

זאת התורה אדם כי ימות באוהל:

יש להבין הלשון "זאת התורה", סמפז מייס היה מבאר מה שאמרו חז"ל בברכות דף ס"ג על פסוק הנ"ל דאין התורה מתקיים אלא במי שממית עצמו עליה, דביאור הענין הוא שאם האדם רוצה ללמוד ובא לו איזה עסק וכדומה הוא חושב בעצמו הלא העסק אני צריך לעשות עכשיו והתורה אני יכול ללמוד למחר ועוד חזון למועד, אבל אם היה יודע שמחר הוא ימות וצריך ללמוד ולעשות מעשים טובים כמה שאפשר בתוך היום שנשאר לו אזי לא היה ממתין כלל, וזה הביאור אין התורה מתקיים אלא מי שממית עצמו עליה שחושב שאין לו זמן פנוי כלל, וכל עת ורגע יקר הוא למאוד.

ותמת עם מרים:

צמלכט איתא שמרים היתה האשה היחידה שמתה במדבר שנאמר ביהושע כל העם היוצא ממצרים הזכרים כל אנשי המלחמה מתו במדבר, ולא הנקבות, ולמה מתה, מפני אהרן ומשה ששלשתם ביחד היו פרנסים טובים לישראל, ולא יאה להפריד ביניהם, ומתה קודם להם כי ע"י מיתתה שהיתה צדקת גמורה כיפרה לגמרי על חטא המרגלים ולכן נסמכה לפרשת פרה אדומה לומר לך שמיתת צדיקים שאינם צריכים כפרה לעצמם מכפר בשביל אחרים.

כבוד אלמו"ר ז"ל אמר שהמפרשים מקשין מהו חטאו של מרים שלא נכנסה לא"י ותי' ע"פ מה שמקשים עוד הלא בסו"פ שמות מבואר כבר שעתה תראה ולא יוכל משה ליכנס לראות בניצחון מלכי כנען, וצצרוך טעם מבואר בע"י אמירת למה הרעותה נמחק חטא זה שנתברר שמשה דיבר עם

ברכות מאליפות ומקרב ליבנו לכבוד מעלת כבוד ידידנו הדגול והיקר, מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, לב טוב ומיטיב לכל, מעוטר בכל מדה נכונה, כבוד ידידנו ר' **זאב שפרונג** הי"ו לרגל הולדת בתו שתחי' בשעטו"מ והברכה אחת היא לאביו וחמיו העומדים לימין בית המדרש בכל זמן ועת, אנשי רב פעלים בעל מעשים נפלאים וכבירים, רודפי צדקה וחסד, שמם יפארו ר' **יעקב קאפיל שפרונג** הי"ו ר' **יצחק קאופמן** הי"ו לרגל לידת נכדתם שתחי' בשעטו"מ יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכו לגדלה לתורה ולחופה וליראת שמים, דורות ישרים ומבורכים עוסקים בתורה ובמצוות בנהורא מעליא מתוך בריות מעליא. אכ"ר

מיטב ברכותינו ואיחולנו נשגר אנו בזאת מעומקא דליבא אל האי גברא יקירא בעל מעשים נפלאים וכבירים, העסקן החשוב העוסק בצרכי ציבור באמונה, אהוב על הבריות, מעוטר בכל מידה נכונה, ר' **אפרים פרענקל** הי"ו לרגל היכנס בנו הבה"ח כמר **שמואל** ני"ו לעול תורה ומצוות בשעטו"מ והברכה אחת היא לאביו סב החתן העומד לימין בית המדרשנו בכל זמן ועת, רודף צדקה וחסד, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, שמו נודע בפי כל ר' **אליעזר פרענקל** הי"ו לרגל בוא נכדו לעול תורה ומצוות בשעטו"מ יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכה חתן דנן ללמוד ולקיים את כל דברי התורה, ולגדול לתורה ולחופה וליראת שמים, בנהורא מעליא מתוך בריות מעליא. אכ"ר

לע"נ

הרה"ח ר' **פינחס בן הרה"ח** בנימין ביינוש וזנבים זצ"ל אשר הלך לעולמו לאחר שהזדקן ביסורים קשים וקבלם בארבה בשב"ק פ' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בניסן תשע"ז

